

การศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน
เพลงกราวใน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์
A STUDY OF THE TRANSMISSION PROCESS IN PI NAI SOLO
OF KRAW NAI SAM CHAN PERFORMANCE OF SUWAT ATTAKRIT

ศราวุฒิ จังหวัดเขต,* พิมลมาศ พร้อมสุขกุล, สุพัตรา วิไลลักษณ์

วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Sarawut Chungwatkhet,* Pimonmas Promsukkul, Supatra Vilailuck

College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Received 20/09/2024, Revised 24/10/2024, Accepted 31/01/2025

บทคัดย่อ

ที่มาและวัตถุประสงค์ : ดนตรีไทยเป็นสิ่งสะท้อนภูมิปัญญาของบรรพชนที่สร้างสรรค์จากความงามทางเสียงและสุนทรีภาพ เป็นสื่อวัฒนธรรมที่มีบทบาทในวิถีชีวิตและจิตใจคนไทย พัฒนาสืบทอดจากอดีตถึงปัจจุบันผ่านเครื่องดนตรี บทเพลง และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบการบรรเลงเพลงไทยแบ่งเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) การบรรเลงหมู่ หมายถึง การบรรเลงพร้อมกันทั้งวง เน้นความพร้อมเพรียงและกลมกลืน แบ่งย่อยเป็นเพลงทางพื้น เพลงบังคับทาง และเพลงลูกล่อลูกขัด 2) การบรรเลงเดี่ยว หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนองเพียงชิ้นเดียวด้วยเทคนิคพิเศษและการสร้างสรรค์ ทำนองเฉพาะตัวที่เหนือกว่าการบรรเลงหมู่ แต่อาจมีเครื่องดนตรี เช่น ฉิ่ง กลองสองหน้า หรือโหม่ง รำมะนา เพื่อเสริมจังหวะสำหรับเพลงเดี่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้ 1) เพลงเดี่ยวประเภททางพื้น เช่น พญาโศก เขมมธนู 2) เพลงเดี่ยวที่ใช้ในการแสดง เช่น เชิดนอก 3) เพลงเดี่ยวชั้นสูง เช่น กราวใน ซึ่งถือเป็นสุดยอดของเพลงเดี่ยว เป็นเพลงที่ต้องอาศัยทั้งพลังกำลัง ความชำนาญอย่างมาก การถ่ายทอดมีขนบธรรมเนียม ผู้ที่บรรเลงได้สมบูรณ์ถือว่าสำเร็จการศึกษาเพลงเดี่ยวในดนตรีไทย โดยเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสายจะนิยมเดี่ยวในอัตราจังหวะสองชั้น และเครื่องดนตรีกลุ่มปี่พาทย์จะนิยมเดี่ยวในอัตราจังหวะสามชั้น สำหรับปี่ใน เป็นเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่งในวงปี่พาทย์ที่นิยมเดี่ยวเพื่อแสดงฝีมือในเพลงกราวใน การบรรเลงจะมีทั้งโหม่งหวนสลับกับการเก็บเป็นสำนวนถี่ ๆ ผู้บรรเลงต้องควบคุมนิ้ว ลม และลิ้นให้สัมพันธ์กัน เป็นเครื่องดนตรีที่ละเอียดอ่อน ควรได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากครูผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งครูผู้เชี่ยวชาญด้านปี่ใน ในอดีต เช่น พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) และครูเทียบ คงลายทอง เป็นต้น ส่วนในปัจจุบัน ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ถือเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านปี่ในที่มีความสำคัญท่านหนึ่ง สำหรับเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สืบทอดมาจากครูมณเฑียร สมนามิตร ได้มีการบันทึกเป็นโน้ตไทยและบันทึกเสียงการบรรเลงไว้ภายหลังจากที่ได้รับการถ่ายทอด ทำให้ข้อมูลด้านทำนองมีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งยังรักษามรดกภูมิปัญญาในการถ่ายทอด ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลการถ่ายทอดดนตรีไทยที่ทรงคุณค่า ควรแก่การบันทึกให้เป็นหลักฐานทางวิชาการไม่ให้อายุหายไปตามกาลเวลา เพราะจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย พบว่ายังมีผู้ศึกษาไว้หลากหลายประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษากระบวนการถ่ายทอด 2) การวิเคราะห์การเดี่ยวกราวในของเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอด

* Corresponding author, email: 6363119004@bsru.ac.th

เดี่ยวเพลงกราวในตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ตามแนวทางของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ของการถ่ายทอดดนตรีไทยในเพลงเดี่ยวชั้นสูง ตลอดจนนำไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์

วิธีการศึกษา : วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาตามองค์ประกอบทางการศึกษา ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ บริบททางการศึกษา และเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษา : ผลการวิจัยพบว่า ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เป็นศิลปินผู้เชี่ยวชาญด้านปี่ใน ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม (มุขปาฐะ) จากครูหลายท่าน และได้เรียนรู้การบันทึกโน้ตไทยจากบิดา ทำให้ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ พัฒนารูปแบบการถ่ายทอดที่ผสมผสานระหว่างการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมและการใช้สื่อประกอบการถ่ายทอด สำหรับเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ครูจะถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ภายในสำนัก โดยพิจารณาจากภูมิรู้ ทักษะการบรรเลง และมีความประพฤติดี เมื่อผ่านขั้นตอนการคัดเลือกแล้ว จึงจะเข้าสู่ขั้นตอนการเริ่มถ่ายทอด ประกอบด้วย 1) พิธีกรรมครอบเดี่ยวกราวใน ซึ่งเป็นการบอกกล่าวเทวดาและรำลึกถึงครูต้นสายวิชา 2) การถ่ายทอดองค์ความรู้เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ประกอบด้วย องค์ความรู้ภาคทฤษฎี การสาธิตการบรรเลง การถ่ายทอดแบบต่อเพลงโดยใช้โน้ตประกอบ การฝึกซ้อมพร้อมกับจังหวะหน้าทับกลอง การทบทวนบทเพลงก่อนเรียนและบันทึกเสียงหลังเรียน ในด้านของสถานที่และสิ่งแวดล้อมในการถ่ายทอดต้องเหมาะสมเอื้อต่อการใช้เสียงเครื่องดนตรี พร้อมสื่อการสอนครบถ้วน เช่น ปี่ใน กลองสองหน้า ฉิ่ง โน้ตเพลง สื่อดิจิทัล (ไฟล์ MP3 เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สืบทอด) และควรมีผู้บรรเลงกลองสองหน้าประกอบ โดยเนื้อหาสาระที่ครูให้ความสำคัญ คือ ความแม่นยำในการบรรเลง และสามารถบรรเลงในสถานการณ์จริงได้

บทสรุป : กระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ยังคงยึดหลักการสอนดนตรีไทยแบบดั้งเดิมตามที่ท่านได้รับถ่ายทอดมาในด้านขนบธรรมเนียมพิธีกรรมในการถ่ายทอด และต้องได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากครู อาจมีการปรับเปลี่ยนลำดับขั้นตอนตามบริบทสังคมปัจจุบัน แต่ขณะเดียวกันก็ได้เพิ่มเติมการใช้สื่อประกอบการถ่ายทอด เช่น การใช้โน้ตและสื่อดิจิทัล (ไฟล์ MP3 เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สืบทอด) ตลอดจนการอุทิศชีวิตให้แก่การเผยแพร่นิยามดนตรีไทย ทั้งการจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศที่ดีในการถ่ายทอด สื่อการสอน และเครื่องดนตรีที่ครบครัน เพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่สนใจ หาวีธีการถ่ายทอดที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเพลงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ในการประเมินผลของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ยังเน้นให้ผู้เรียนมีความแม่นยำในการบรรเลงและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงในสถานการณ์จริง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนเอง

คำสำคัญ : กระบวนการถ่ายทอด / เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น / สุวัฒน์ อรรถกฤษณ์

Abstract

Background and Objectives: Thai music reflects the wisdom of ancestors who created it through the beauty of sound and aesthetics. It serves as a cultural medium playing a significant role in the way of life and the hearts of Thai people. It has been developed and passed down from the past to the present through musical

instruments, songs, and various related knowledge. The styles of Thai music performance are divided into two main types: 1) Ensemble Performance. This refers to playing music collectively as a group, emphasizing synchronization and harmony. It is further categorized into Phleng Thang Phuen (basic melodies), Phleng Bangkhap Thang (prescribed melodies), and Phleng Luk Lo Luk Khat (Improvised Melodies). 2) Solo Performance. This involves playing a single melodic instrument with specialized techniques and unique melodic creativity that surpasses ensemble performance. However, additional instruments like Ching (small cymbals), Klong Song Na (two-faced drum), or Thon Rammana (goblet drum) may be used to enhance the rhythm. Solo performances in Thai music can be categorized into three main groups as follows: 1) Basic Solo Pieces: These include fundamental solo pieces such as Phaya Sok and Khaek Mon. 2) Performance Solo Pieces: These are solo pieces specifically used in performances, such as Cherd Nok. 3) Advanced Solo Pieces: These include highly sophisticated pieces like Kraw Nai, which is considered the pinnacle of solo performance. Such pieces require exceptional strength, skill, and mastery. Their transmission follows established traditions, and those who can perform them flawlessly are regarded as having completed their education in Thai solo music. For string instruments, Kraw Nai is typically performed in a two-layer tempo (Song Chan), while for Piphat ensemble instruments, a three-layer tempo (Sam Chan) is preferred. The Pi Nai is one of the instruments in the Piphat ensemble that is commonly performed as a solo to showcase skill in the piece Kraw Nai. The performance involves both wailing and rapid note passages. The performer must coordinate the fingers, breath, and tongue in harmony. It is a delicate instrument that should be taught directly by a master teacher. In the past, experts in Pi Nai included figures such as Phaya Sano Duriyang (Chaem Suntharawathin) and Kru Thiap Khonglaithong. Today, Kru Suwat Attakrit is regarded as one of the most important teachers of Pi Nai. For the solo Pi nai performance of the Kraw Nai Sam Chan composition by Kru Suwat Attakrit, which was passed down from Kru Monthian Samarnmit, the melody has been documented in Thai musical notation and recorded in audio form after being transmitted. This has ensured the completeness of the melodic information while also preserving the traditional methods of transmission. This effort is considered a valuable contribution to Thai music heritage, deserving to be preserved as an academic record to prevent its loss over time. From the study of documents and research related to the process of transmitting Thai music, it has been found that various aspects have been explored, including: 1) The study of transmission processes. 2) The analysis of solo Kraw Nai performances on different musical instruments. However, in reviewing the existing research, studies focusing on the complete process of transmitting solo Kraw Nai performances, from start to finish, have not yet been encountered by the researcher. Given the reasons mentioned above, the researcher recognizes the importance of studying the transmission process of the solo Pi Nai performance in the Kraw Nai Sam Chan composition according to the approach of Kru Suwat Attakrit. This study aims to enhance understanding of the unique identity of Thai music transmission in advanced solo performances and to serve as a model for future teaching and learning practices. The objective of this research is to examine the transmission process of the solo Pi Nai performance in the Kraw Nai Sam Chan composition following Kru Suwat Attakrit's methodology.

Methods: This research employs qualitative methods, focusing on key educational components: the teacher, the learner, the content, and the educational context. Data is collected through document analysis, interviews, and observations. The findings are synthesized inductively and presented in essay format.

Results: The research findings revealed that Kru Suwat Attakrit, an expert in the Pi Nai, acquired his knowledge of traditional Thai music through oral transmission from various teachers and learned Thai musical notation from his father. This background enabled him to develop a teaching approach that blends traditional oral transmission with supplementary teaching aids. For the solo Pi Nai performance of Kraw Nai Sam Chan, Kru Suwat transmitted the knowledge to selected students within his circle. The selection process considered the students' knowledge, performance skills, and good conduct. Once selected, the transmission process began with two main stages: 1) The Ritual of Initiation for Kraw Nai Solo Performance: This ritual involved paying homage to guardian spirits and honoring the lineage of teachers. 2) The Transmission of Solo Pi Nai Knowledge for Kraw Nai Sam Chan: This included theoretical knowledge, performance demonstrations, step-by-step song transmission using musical notation, practice with drum rhythms, review of the piece before each session, and Digital media (MP3 file of Pi Nai solo in Kraw Nai Sam Chan, in the style by Kru Suwat Attakrit). The teaching environment and resources were crucial, requiring a setting conducive to the sound of musical instruments and complete teaching aids, such as the Pi Nai, Klong Song Na, Ching, musical notation, audio playback devices, and a skilled drummer for accompaniment. The content emphasized precision in performance and the ability to perform in real-life situations.

Conclusions: Based on the research study, it can be concluded that the transmission process of solo Pi Nai performance in the piece Kraw Nai Sam Chan, following the approach of Kru Suwat Attakrit, remains rooted in the traditional Thai music teaching methods as he had been taught. This includes adherence to customary rituals in the transmission process, which requires direct instruction from a teacher. While some adjustments in the sequence of teaching steps may be made to align with the contemporary social context, additional teaching aids have also been incorporated, such as notation and digital media (MP3 files of the solo Pi Nai performance in Kraw Nai Sam Chan as passed down by Kru Suwat Attakrit). Furthermore, Kru Suwat Attakrit has dedicated his life to the dissemination of Thai music by ensuring an appropriate learning environment, fostering a conducive atmosphere, and providing complete musical instruments and teaching materials to effectively impart knowledge to interested learners. His teaching approach focuses on both theoretical and practical aspects of the piece. Additionally, his assessment emphasizes accuracy in performance and encourages students to participate in real-life performance situations, thereby motivating them to continuously develop their skills and potential.

Keywords: Transmission Process / Solo Pi Nai in the Kraw Nai Sam Chan Song / Suwat Attakrit

บทนำ (Introduction)

ดนตรีไทยเป็นสิ่งที่แสดงปัญญาภูมิรู้ของบรรพชนคนไทยที่สร้างสรรค์จากความรู้สึกในความงามทางเสียง จังหวะ ภาษา ถ้อยคำ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ตกผลึกเป็นบทเพลง เครื่องดนตรี วงดนตรี ระเบียบวิธีการปฏิบัติบรรเลง ศัพท์สังคิต ทฤษฎี ดนตรี พิธีกรรม และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสืบทอดวัฒนธรรมที่มีบทบาทในวิถีชีวิต และหล่อหลอมจิตใจคนไทยมาแต่ครั้งอดีต พัฒนาปรับเปลี่ยน สังคม และถ่ายทอดสืบต่อมายังรุ่นลูกหลาน¹ ลักษณะการบรรเลงเพลงไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) การบรรเลงหมู่ หมายถึง การบรรเลงดนตรีพร้อมกันทั้งวง ไม่ว่าจะเป็นวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย หรือ วงมโหรี การบรรเลงแบบนี้เน้นความพร้อมเพรียงของสมาชิกในวง ความกลมกลืน และความถูกต้องในหน้าที่ของแต่ละเครื่องดนตรี การบรรเลงหมู่สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เพลงทางพื้น เพลงบังคับทาง เพลงลูกล่อลูกขัด 2) การบรรเลงเดี่ยว หมายถึง การบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีชิ้นเดียวที่มีความสามารถในการดำเนินทำนอง เช่น ระนาด ฆ้องวง ซอ จะเข้ เป็นต้น การบรรเลงเดี่ยวอาจมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง โทน รำมะนา หรือกลองสองหน้า ซึ่งช่วยเสริมจังหวะให้เด่นชัดขึ้น สำหรับการเดี่ยวในวงปี่พาทย์มักใช้กลองสองหน้า ขณะที่ในวงเครื่องสายมักใช้โตน รำมะนา²

การบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรีนั้น คือ การบรรเลงด้วยเทคนิคพิเศษกว่าการบรรเลงหมู่ปกติ กล่าวคือ การบรรเลงเดี่ยวเป็นวิธีการบรรเลงดนตรีด้วยทางเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้นเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากทางธรรมดา เพื่อแสดงออกถึงความสามารถของผู้บรรเลงและภูมิปัญญาของผู้คิดประดิษฐ์ทางเดี่ยว โดยใช้เครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนอง โดยการบรรเลงเพลงเดี่ยวมีจุดประสงค์สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) เพื่อแสดงสติปัญญาของผู้ที่คิดประดิษฐ์วิธีบรรเลงเพลงเดี่ยวนั้น 2) เพื่อแสดงความแม่นยำของผู้บรรเลง 3) เพื่อแสดงฝีมือและเมตตพรายของผู้บรรเลง ทำให้มีบทเพลงจำนวนมากที่นักดนตรีนำมาคิดประดิษฐ์ทางสำหรับเดี่ยวเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ³ ซึ่งเพลงเดี่ยวที่สำคัญสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เพลงเดี่ยวประเภททางพื้น ได้แก่ พญาโศก เขมมมอย กลุ่มแรกนี้เป็นแม่บทของเพลงทางพื้นและการดำเนินทำนองประกอบด้วยเมตตพรายอย่างที่เรียกว่ามือเดี่ยวไว้ครบครันตามธรรมชาติของเครื่องมือแต่ละชนิด 2) เพลงเดี่ยวที่ใช้ในการแสดง ได้แก่ เชิดนอก กลุ่มนี้มีลักษณะจำเพาะอยู่ในตัว ทั้งทำนองและจังหวะ รวมทั้งที่ขึ้นที่ลง การเข้า การออก ให้สอดคล้องกับนักแสดง 3) เพลงเดี่ยวชั้นสูง ได้แก่ หอยเดี่ยวและกราวโน ซึ่งเป็นเพลงเดี่ยวที่ถือกันว่าสูงสุดทั้ง 2 เพลง⁴ การถ่ายทอดมีขนบธรรมเนียม ผู้ที่บรรเลงได้สมบูรณ์ถือว่าสำเร็จการศึกษาเพลงเดี่ยวในดนตรีไทย

เดี่ยวกราวโน เป็นเพลงเดี่ยวที่ได้รับการจัดอันดับให้เป็นเพลงเดี่ยวชั้นสูงในวงการดนตรีไทยอีกเพลงหนึ่ง และจัดได้ว่าเป็นเพลงเดี่ยวที่นักดนตรีต้องใช้พลังกำลังมากที่สุดในบรรดาเพลงเดี่ยวทั้งหมด โดยมีการสืบทอดไว้เฉพาะกลุ่มนักดนตรีไทยที่มีความไว้วางใจเพียงเท่านั้น ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการบรรเลงเดี่ยวกราวโน ถือว่าได้สำเร็จการศึกษาด้านเพลงเดี่ยวในวงการดนตรีไทยอย่างสมบูรณ์ และในกระบวนการถ่ายทอดจะมีเรื่องของพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความพิเศษกว่าเพลงเดี่ยวทั่วไป เดี่ยวกราวโนจึงเป็นเพลงที่นักดนตรีไทยส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะฝึกศึกษาหาเรียน เพื่อที่จะมีไว้แสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ในหมู่นักดนตรีด้วยกัน ทางเดี่ยวเพลงกราวโนจึงเกิดขึ้นมากมายหลายทาง ทั้งทางเพลงที่มีมาแต่รุ่นบรมครูและที่เกิดจากการประพันธ์ของนักดนตรีรุ่นใหม่ เพลงกราวโนเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่แสดงถึงการยกทัพในการแสดงโฆษณาของฝ่ายยักษ์ สำนวนลีลาและทำนองเพลงจึงให้ความรู้สึกอีกheim เร้าใจ และมีจังหวะกระฉับกระเฉง มีโยนถึง 6 แห่ง ซึ่งทำนองโยน

¹ Samarn Noinit, *Understanding Thai Rhythm, Understanding the Heart of Music* (Nonthaburi: Infinite Media, 2010), 7. (in Thai)

² Montri Tramot, *Thai Music by Montri Tramot* (Bangkok: Thai Watana Panich, 1995), 32. (in Thai)

³ Montri Tramot and Wichian Kultun, *Listening and Understanding to Thai Song* (Bangkok: Thai Kasem, 1980), 562. (in Thai)

⁴ Phichit Chaiseri, *The composition of Thai classical music* (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2013). (in Thai)

หรือบางทีก็เรียกว่าลูกโยน เป็นทำนองเพลงพิเศษตอนหนึ่ง มีจุดประสงค์ให้ทำนองตอนนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง ไม่บังคับในเรื่องการกำหนดจำนวนจังหวะ มากน้อยก็จังหวะก็ได้ ส่งผลให้นักดนตรี หรือผู้ประพันธ์มีอิสระในการประดิษฐ์ทำนอง จึงเป็นที่นิยมนำเอาเพลงกราวในไปประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือกันมากขึ้น โดยในการเดี่ยวกราวใน เครื่องดนตรีประเภทกลุ่มเครื่องสายจะนิยมเดี่ยวในอัตราจังหวะสองชั้น ส่วนเครื่องดนตรีประเภทกลุ่มเครื่องเป่าพาทย์จะนิยมเดี่ยวในอัตราจังหวะสามชั้น⁵ นอกจากนั้นเพลงกราวในถือได้ว่าเป็นเพลงที่มีการประดิษฐ์ทางเดี่ยวของเครื่องดนตรีเกือบทุกประเภท เช่น ฆ้องวงใหญ่ ระนาดเอก ซอด้วง จะเข้ ซอด้วงเพียงออ และปี่ใน เป็นต้น

ปี่เป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถือว่าเป็นประธานของวงปี่พาทย์ ปี่จึงมีหน้าที่เป็นผู้ขึ้นต้นเพลง เช่น ขึ้นรัวประลองเสภา โหมโรงเสภา เพลงเรื่อง เป็นต้น นักดนตรีทุกคนทราบดีว่า ถ้าจะบรรเลงเพลงเหล่านี้ ผู้ที่ทำหน้าที่ขึ้นเพลงคือ คนปี่ หน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือ การเป่าเลียนเสียงคนร้อง ซึ่งบรรดาเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ทั้งหมด ปี่เป็นเครื่องดนตรีที่สามารถเลียนเสียงคนร้องได้คล้ายคลึงที่สุด เช่น เป่าดอกในเพลงเต่ากินผักบุ้ง หรือเป่าเลียนเสียงคนร้องประกอบการรำดูฉาย⁶ นอกจากนั้นเรายังสามารถพบเห็นปี่ได้ในการบรรเลงเดี่ยวเพื่ออวดฝีมือ ซึ่งในการบรรเลงปี่ ผู้บรรเลงจะต้องควบคุมนิ้วลม และลิ้น ให้มีความสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดความไพเราะของเสียงปี่ได้ ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปี่เป็นเครื่องดนตรีที่มีความละเอียดอ่อน ผู้บรรเลงต้องมีทั้งความพร้อมภายใน คือ ความศรัทธา อุทิศสาหะในการฝึกฝน และความพร้อมภายนอก คือ การได้รับการถ่ายทอดจากครูหรือนักดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง⁷

นักดนตรีไทยในอดีต ผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักเป่าปี่และเป็นครูผู้ถ่ายทอดที่มีชื่อเสียง ได้แก่ พระประดิษฐไพเราะ (มี ดุริยางกูร) พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ครูเทียบ คงลายทอง เป็นต้น ในยุคปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นนักเป่าปี่และเป็นครูผู้ถ่ายทอดที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ครูบุญช่วย โสวัตร ครูป๊อบ คงลายทอง และครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เป็นต้น⁸ สำหรับครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ท่านเป็นศิลปินและครูผู้ที่อุทิศตนทุ่มเทให้แก่การอนุรักษ์และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้เชิญครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ไปถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเครื่องเป่าไทยให้แก่นักเรียน นักศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น และท่านยังได้รับการยกย่องจากสถาบันดุริยางค์ มอรวรรณศิลปดุริยางค์ ประจำปี 2558 เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณให้แก่ศิลปินที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในด้านดนตรีไทยโดยเฉพาะปี่ใน⁹

สำหรับเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ นั้น ได้รับการถ่ายทอดจากครูมณฑิร สมานมิตร ซึ่งเป็นทางที่มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีกลวิธีการดำเนินทำนอง โดยใช้วิธีผูกสำนวนกลอนแบบเก็บเป็นสำนวนถี่ ๆ ผสมกันกับลักษณะการใช้เสียงยาว เช่น โหย หวน ครั้น ควาง สะบัด ขี้ พรหม ชะงักลม ประดิษฐ์ขึ้นกลายเป็นทำนองที่ถือได้ว่าครบทุกรูปแบบของการบรรเลงปี่ใน นอกจากนี้ หลังจากทีครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ได้รับการถ่ายทอดก็ได้นำมาบันทึกเป็นโน้ตไทยและบันทึกเสียงการบรรเลงไว้ ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้รับถ่ายทอดมามีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนยังคงยึดถือ

⁵ Montri Tramot, *Musical Terminology* (Phra Nakhon: Phrachan, 1964), 20. (in Thai)

⁶ Anan Sobrer, "Roles and Functions of the Pi in Thai Music Ensembles," in *History and Development of the Thai Pi*, ed. Sugree Charoensook (Nakhon Pathom: Por Samphan Printing Services, 1990), 43-45. (in Thai)

⁷ Boonchuay Sowat, "How to Play the Pi Effectively," in *History and Development of the Thai Pi*, ed. Sugree Charoensook (Nakhon Pathom: Por Samphan Printing Services, 1990), 46-57. (in Thai)

⁸ Chaiwut Kosol, *The Essence and Practice of the Pi Nai* (Songkhla: Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University, 2006), 10. (in Thai)

⁹ Mano Suwannakam, ed., *Rajamangala Journal for 33th Graduation Ceremony on August 19-23, 2019* (Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi, 2019), 37. (in Thai)

ขนบธรรมเนียมพิธีตามแนวทางที่มีการสืบทอดกันมาและพัฒนาวิธีการถ่ายทอดให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทย ได้มีผู้ศึกษาไว้หลากหลายประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษากระบวนการถ่ายทอด เช่น งานวิจัยของณัฐดา นุ่มปราณี¹⁰ เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดทางซิม เพลงเดี่ยวลาวแพน ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) : กรณีศึกษา อาจารย์ชนก สาคริก งานวิจัยของรณฤทธิ์ ไหมทอง¹¹ เรื่อง การถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูบุญธรรม คงทรัพย์ งานวิจัยของนาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์¹² เรื่อง การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ เป็นต้น 2) การวิเคราะห์การเดี่ยวเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ เพลงกราวใน เช่น งานวิจัยของชัชวาล สนิทสันเทียะ¹³ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวปี่ในเพลงกราวในสามชั้น ทางครูจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ งานวิจัยของสกลพัฒน์ โคตรตันติ¹⁴ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน ทางครูนิภา อภัยวงศ์ งานวิจัยของเกียรติรัตน์ หุ่นสุวรรณ¹⁵ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางอาจารย์ศิวศิษฐ์ นิลสุวรรณ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวเพลงกราวในตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ประกอบกับสำนักดนตรีบ้านอรุณฤกษ์เป็นสำนักดนตรีไทยที่ได้รับความสนใจในการศึกษาองค์ความรู้ด้านดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาความหมายของการถ่ายทอด พบว่าเป็นการส่งต่อเนื้อหาสาระไปยังผู้รับการถ่ายทอด ความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ อลิซาเบธ สไตเนอร์¹⁶ ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ครูผู้ถ่ายทอด (Teacher) ผู้เรียนหรือผู้รับการถ่ายทอด (Student) เนื้อหาสาระ (Content) เทคนิควิธีการของผู้ถ่ายทอด และองค์ประกอบอื่น ๆ ในการถ่ายทอด (Context) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความครอบคลุมในการศึกษากระบวนการถ่ายทอด สำหรับนำไปวิเคราะห์ตีความข้อมูลต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญที่จะศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้นตามแนวทางของครูสุวัฒน์ อรุณฤกษ์ เพื่อรวบรวมประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดที่กล่าวมาข้างต้นตามองค์ประกอบการศึกษาของสไตเนอร์ที่ประกอบด้วย ครูผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ บริบทที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด โดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อบันทึกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมบรรพบุรุษตลอดจนเป็นประโยชน์สำหรับครูดนตรีไทยหรือผู้ที่สนใจที่จะศึกษาแนวทางสำหรับการถ่ายทอด เพื่อสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ของการถ่ายทอดดนตรีไทยในเพลงเดี่ยวชั้นสูง ตลอดจนนำไปเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

¹⁰ Nuttida Numpranee, "The Process of Teaching Khim 'Lao Phaen Song' of Lhuang Praditpirho (Sorn Silapabunleng): A Case Study of Chanok Sagarik" (Master's thesis, Mahidol University, 2016). (in Thai)

¹¹ Ronnarit Maithong, "Transmission of Ranad Ek Performance by Kru Boontham Khongsap" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2018). (in Thai)

¹² Nattarin Phatthanaruangrak, "Transmission of Thai Music by Kru Samruay Premjai" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2018). (in Thai)

¹³ Chatchawan Sanitsanthia, "A Musical Analysis of Kru Jumniean Srithaipan's Kraw Nai Sam Chan for Pi Nai Solo" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2010). (in Thai)

¹⁴ Sakolput Kottunti, "A Musical Analysis of Krawnai for Jakhay's Solo by Kru Nipa Apaiwong" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2011). (in Thai)

¹⁵ Keattirat Hunsuwan, "A Musical Analysis of Krawnai Sam Chan for Jakhay Solo Mr. Siwasit Nilsuwan" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2011). (in Thai)

¹⁶ Elizabeth Steiner, 1998, cited in Narutt Suttachitt, *Music Education: Principles and Essence*, 10th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018), 3-7. (in Thai)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวเปียโน เพลงกราวโน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ และลูกศิษย์ ที่ได้รับการถ่ายทอดเดี่ยวเปียโน เพลงกราวโน สามชั้น จากครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อที่จะได้มาซึ่งความเที่ยงตรงของข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ 2) แบบสัมภาษณ์ลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดเดี่ยวเปียโน เพลงกราวโน สามชั้น จากครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ 3) แบบบันทึกการสังเกต นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การค้นคว้าเอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ กระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวเปียโน เพลงกราวโน สามชั้น จากสิ่งพิมพ์หรือเอกสารต่าง ๆ รวมถึงการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวเปียโน เพลงกราวโน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ในประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบการวิจัย โดยการตีความและสร้างข้อสรุปด้วยวิธีการอุปนัย (Inductive) และตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบ ด้วยการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้าน สู่การเรียบเรียงเพื่อนำเสนอเป็นแบบพรรณนาความ (Descriptive)

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัยสามารถแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เป็นศิลปินผู้มีความสำคัญในด้านการถ่ายทอดดนตรีไทย โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า เกิดในครอบครัวนักดนตรี ได้รับการปลูกฝังให้เรียนดนตรีโดยมีการจดบันทึกเป็นโน้ตไทยจากบิดาตั้งแต่วัยเยาว์ และได้รับการถ่ายทอดด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม คือ วิธีการแบบตัวต่อตัวจากครูดนตรีไทยคนสำคัญหลายท่านที่ถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครูถวิล อรรถกฤษณ์ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาถย์ ครูสมนึก บุญจำเริญ ครูมณเฑียร สมานมิตร ครูพวน บุญจำเริญ และครูท่านอื่น ๆ ประกอบกับครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ มีความใฝ่เรียนรู้โดยเฉพาะเปียโน ได้ติดตามครูดนตรีเหล่านี้เพื่อเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ ส่งผลให้ได้ซึมซับความรู้ทั้งในด้านทักษะการบรรเลงและวิธีการถ่ายทอดของครูแต่ละท่าน จนสามารถพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศทางการบรรเลงเปียโนและวิธีการถ่ายทอดจนเป็นที่รู้จักและได้รับเชิญเป็นวิทยากร อาจารย์พิเศษตามสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านเครื่องเป่าไทย สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดัง Figure 1

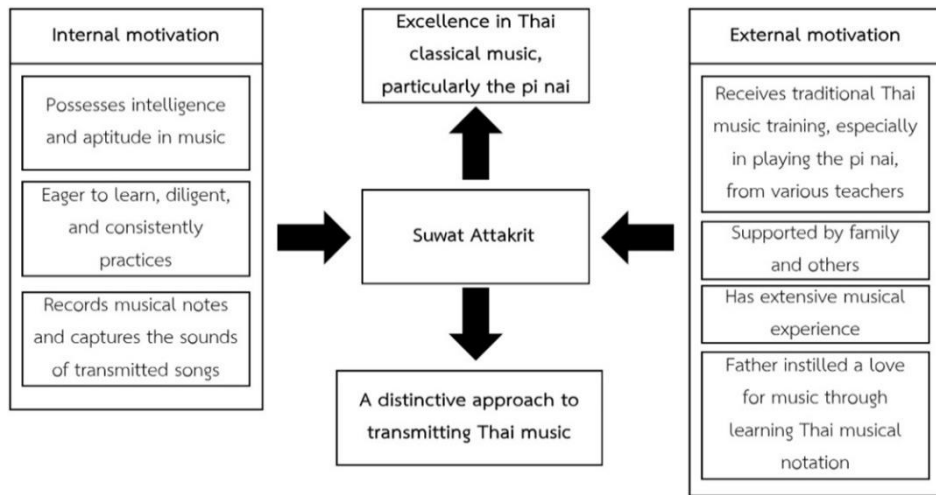

Figure 1 Regarding Kru Suwat Attakrit

Source: by author

2. **ด้านผู้เรียน** เดียวกราวในถือเป็นเดี่ยวชั้นสูงของวงการดนตรีไทย จะถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์ภายในสำนักเพียงเท่านั้น ในลำดับแรกผู้เรียนจึงต้องมีการฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อเข้าสู่สำนัก หลังจากนั้นครูจึงจะเริ่มพิจารณาคุณสมบัติเป็นลำดับที่สอง โดยจะพิจารณาจากภูมิความรู้และทักษะการบรรเลง ตลอดจนมีความประพฤติที่ดี หากขาดตกบกพร่องข้อใดข้อหนึ่งจะต้องพิจารณาแก้ไขตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมหรือพัฒนาทักษะความรู้ของตนเองให้มีความเหมาะสม เมื่อผ่านขั้นตอนการคัดเลือกจึงจะเข้าสู่ขั้นตอนการเริ่มถ่ายทอด ประกอบด้วย 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น 2) พิธีกรรมครอบเดี่ยวกราวใน ซึ่งเป็นการบอกกล่าวเทวดาและรำลึกถึงครูต้นสายวิชา โดยในสมัยครูสุวัฒน์รับถ่ายทอดต้องตั้งขันครู ประกอบด้วย ดอกไม้ ธูป เทียน ผ้าขาว ก้านล 306 บาท ทำพิธีครอบก่อนแล้วจึงถ่ายทอด แต่ในยุคครูสุวัฒน์เป็นผู้ถ่ายทอด ยังคงตั้งขันครูเช่นเดิม แต่จะไม่กำหนดค่าก้านลและสามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำบุญใส่บาตรแทนได้ อาจจะครอบก่อนแล้วถ่ายทอด หรือถ่ายทอดก่อนแล้วค่อยครอบก็ได้ แล้วแต่ความสะดวกด้านเวลาของครูและลูกศิษย์ สำหรับพิธีครอบเดี่ยวกราวใน สำนักดนตรีบ้านอรุณฤกษ์ จะประกอบด้วย

- 1) ลูกศิษย์จัดขันมามอบให้ครู ประกอบด้วย ดอกไม้ ธูป 5 ดอก เทียน 1 เล่ม ผ้าขาว 1 ผืน เงินก้านลแล้วแต่ลูกศิษย์
- 2) ครูรับขันและกล่าวคำมอบอาวูร-ศาสดรา โดยบทสวดนี้มีความหมายเพื่อขอพรและความคุ้มครองจากเทพผู้มีอำนาจสูงสุด ในที่นี้อาจเป็นพระอิศวรหรือพระศิวะ ซึ่งเป็นเทพแห่งการทำลายล้างในความเชื่อของศาสนาฮินดู พระศิวะเป็นผู้ทรงพลังสูงสุดในการปกป้องคุ้มครองผู้ศรัทธาและทำลายล้างสิ่งชั่วร้าย แปลความหมายได้ว่า

องกะริน นะมัสสวายะ : ข้าขอคารวะพระองค์

หังกะริ พินธุกะริ อานาทิการัง : ผู้ทรงพลัง ผู้บรรจบรวมกัน ผู้ไม่มีจุดเริ่มต้น

อิศวรพระมัจฉกฤษณ์ : เป็นการยกย่องพระอิศวรเป็นผู้สูงสุด ปกครองจักรวาล

สัตะจัมปิคุรัม มหาวิริยม : ผู้มีพลังอันยิ่งใหญ่ ครูบาอาจารย์ของพวกเรา

สภาระจะปิสสา จะวินาสสนา : ผู้ทำลายล้างอุปสรรค และศัตรู

สภาระวะศัทรู วินาสสันติ : เป็นการกล่าวคำขอให้ศัตรูทั้งหลายพ่ายแพ้ไป

- 3) การนำบรรเลงขึ้นต้นเดี่ยวกราวใน ครูจะบรรเลงนำลูกศิษย์หรือบอกโน้ตให้ลูกศิษย์บรรเลงตาม
- 4) ครูนำเงินก้านลไปทำบุญหรือคืนให้แก่ลูกศิษย์เพื่อนำไปใส่บาตรให้แก่ครูผู้เป็นต้นสายวิชา

จากข้อมูลด้านผู้เรียน สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดัง Figure 2

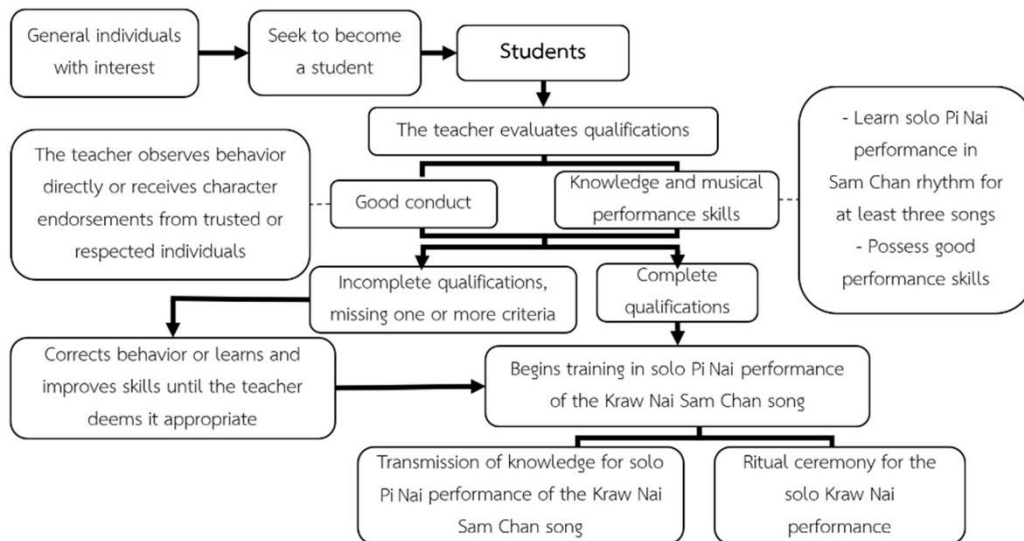

Figure 2 Students

Source: by author

3. ด้านเนื้อหาสาระ ในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอความรู้เนื้อหาสาระที่พบในการถ่ายทอดควมรู้กับหลักการและวิธีการถ่ายทอด จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ลูกศิษย์ทั้ง 3 ท่าน พบว่า ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ มีวิธีในการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ให้แก่ลูกศิษย์โดยใช้วิธีการเดียวกันทั้งหมด กล่าวคือ ใช้หลักการสอนแบบผสมผสานระหว่างการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมและเพิ่มเติมการใช้สื่อประกอบการถ่ายทอด ซึ่งครูยังยึดขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัว โดยเฉพาะบทเพลงชั้นสูงที่สืบทอดต่อกันมา แต่ในขณะเดียวกันก็ผสมผสานการใช้โน้ตและสื่อดิจิทัล (ไฟล์เสียงเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สืบทอด) ตลอดจนหาวิธีการถ่ายทอดที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเพลงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถอธิบายวิธีการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ได้ดังนี้

3.1 อธิบายองค์ความรู้ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย

3.1.1 สายการสืบทอดบทเพลงกราวในของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ โดยนับตั้งแต่สมัยของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ถ่ายทอดให้แก่ครูเทียบ คงลายทอง ศิลปินผู้มีความสามารถในการระบวนการของเครื่องเป่าไทยชนิดหาตัวจับได้ยาก ชื่อเสียงของครูเทียบ คงลายทอง เป็นที่กล่าวขวัญในวงการดนตรีไทยว่ามีลีลาการเป่าปี่ที่ไพเราะน่าฟัง ต่อมาครูเทียบ คงลายทอง ถ่ายทอดให้แก่ครูสมนึก บุญจำเริญ ตกทอดมาถึงครูมณฑิร สมานมิตร และมาจนถึงในสมัยของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ก็ได้ถ่ายทอดให้แก่นิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ

3.1.2 โครงสร้างของเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ ได้แก่ 1) ลูกโยนหรือทำนองโยน 2) เนื้อทำนองหลัก 3) ทำนองเชื่อม โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนย่อย ประกอบไปด้วย 1) ทำนองขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทำนองโยนที่ 1 เสียงโด 2) ทำนองโยน จำนวน 6 โยนเสียง ได้แก่ เสียงโด เสียงเร เสียงที เสียงมี เสียงลา เสียงฟา 3) ทำนองหลัก 4) ทำนองเชื่อม 5) ทำนองจบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทำนองโยนที่ 1 เสียงโด

Figure 3 QR Code for E-book "The structure of Solo Kraw Nai Sam Chan"

Source: by author

3.2 การสาธิตการบรรเลง โดยครูจะสาธิตการบรรเลงในภาพรวมทั้งหมดหรือให้รับฟังสื่อดิจิทัล (ไฟล์ MP3) เดี่ยวๆใน เพลงกราวใน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สืบทอด) ที่ครูได้บันทึกไว้ โดยส่งสื่อดิจิทัลดังกล่าวให้แก่ลูกศิษย์ ที่รับการถ่ายทอด เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถรับฟังการบรรเลงผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือที่มีโปรแกรมรองรับการเล่น ไฟล์เสียง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการและรูปแบบในการบรรเลงของเพลง

3.3 การถ่ายทอดแบบต่อเพลงโดยใช้โน้ตประกอบ โดยหลังจากที่สาธิตการบรรเลงเดี่ยวๆใน เพลงกราวใน สามชั้น ให้ผู้เรียนได้ฟังแล้ว ครูจะมอบโน้ตเพลงให้แก่ผู้เรียน จากนั้นครูจึงจะเริ่มถ่ายทอดโดยการบรรเลงให้ผู้เรียนฟังทีละวรรค พร้อมกันนั้นผู้เรียนจะต้องอ่านโน้ตที่ครูมอบให้ไปพร้อม ๆ กับที่ครูบรรเลง เมื่อครูบรรเลงสาธิตจบวรรค จะให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม หากมีช่วงไหนที่ผู้เรียนบรรเลงผิดพลาด ไม่เป็นไปตามเจตนาของครู ครูจะให้บรรเลงในวรรคหรือบรรทัดนั้นซ้ำไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้เรียนจะบรรเลงได้ตามเจตนาของครู เมื่อถ่ายทอดได้ระยะหนึ่ง (ครูสังเกตว่าผู้เรียนเริ่มจดจำไม่ไหว) ครูจะให้ผู้เรียน บรรเลงทบทวนในส่วนก่อนหน้าที่ถ่ายทอดไปแล้ว ทำเช่นนั้นไปจนจบเพลง

เดี่ยวกราวใน .. (ปี่ใน)									
ทาง ครูสมนึก บุญจำเริญ									
1	- - - ซ	- - - ล	- ซ - ดี	ท - มี่วัด	- - ดีมี	ซฟฟี่ - ี	มี - ซ - ดี	ท - มี่วัด	
2	¹⁶ ท - ม	คัมซ - ล	- ซ - ดี	ท - มี่วัด	- - ดีมี	ซฟฟี่ - ี	มี - ซ - ดี	ท - มี่วัด	
3	- ร - ม	- ซ - ล	ทล - ี - ล	ท - มี่วัด	- - ทล	ท - ลซ - ม	- ร - มี่วัด	- - ดดี	
4	¹⁶ ร - ร	ท - มี่วัด	- - - ซ	- - - ล	- - - ดี	ทดีมี - ซ	- - - ล	ดดี ซล - ดี	
*** แยกเสียง ***									
5	- - ซูรี	มีวัด - มี	- - - ซ	- - - ล	- - - ดี	มีวัดมี - ซ	- - - ล	ลดีมี - ดี	สูง
*** แยกเสียง โขมยาว ***									
6	*****	*****	*****	- - - ท	*****	*****	*****	- - - ล	
7	*****	*****	*****	- - - ท	*****	*****	*****	- - - ล	
*** แยกเสียง โขมยาว ***									
8	*****	*****	*****	- - - ท	*****	*****	*****	- - - ล	
9	- - - -	- - - ท	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ท	- - - -	- - - ล	
10	- ท - ล	- ท - ล	- ท - ล	- ท - ล	*****	*****	*****	*****	
11	- - - ดี	- - - -	- - - -	ทดีมี	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	
12	¹⁶ - - - -	- - - -	- - - -	- - ลซ	ลซ - ลซ	ลซลซลซ	- - - -	ลซฟฟี่	
13	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ดีซ	
14	¹⁶ - - - -	- - - -	- - - -	- - ลซ	ลซ - ลซ	ลซลซลซ	- - - -	ลซฟฟี่	
15	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - -	- - - -	ลซฟฟี่	
16	- - - -	- - - -	- - - -	- - ดีซ	- - - -	- - - -	- - - -	ลซฟฟี่	
17	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - -	- - - -	ลซฟฟี่	
18	- - - -	- - - -	- - - -	- - ดีซ	- - - -	- - - -	- - - -	ลซฟฟี่	
19	- - - -	- - - ซ	- - - -	ลซฟฟี่	- - - -	- - ดีซ	- - - -	ลซฟฟี่	
20	- - - -	- - - ซ	- - - -	ลซฟฟี่	- - - -	- - ดีซ	- - - -	ลซฟฟี่	
21	- - - ซ	- - - ล	- - - ซ	- - - ล	- ซ - ล	- ซ - ล	- ซ - ล	- ซ - ดี	
22	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	

Figure 4 Note-based format used by Suwat Attakrit for teaching¹⁷

Source: by author

¹⁷ Suwat Attakrit, Direk Attakrit, and Vitool Attakrit. *Pi Nai Musical Notes* (n.p., 2020). (in Thai)

3.4 การฝึกซ้อมกับจังหวะหน้าทับกลอง เนื่องจากการเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้กลวิธีต่าง ๆ ให้ตรงจังหวะ ซึ่งหากมีความเข้าใจในส่วนของจังหวะกลองจะสามารถเข้าใจการเข้าจังหวะ การหมดจังหวะของแต่ละประโยคภายในบทเพลง และสามารถพัฒนาเทคนิคในการบรรเลงได้ดียิ่งขึ้น

3.5 การทบทวนเพลงก่อนเรียนและบันทึกเสียงหลังเรียน กล่าวคือ ในการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น กับครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ก่อนที่จะเรียนทุกครั้ง ครูจะให้ผู้เรียนทบทวนทักษะการบรรเลงที่เรียนไปในครั้งที่แล้วก่อน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความแม่นยำของผู้เรียน เมื่อทบทวนเสร็จแล้วจึงเข้าสู่การถ่ายทอดเนื้อหาต่อจากเดิม และภายหลังจากการถ่ายทอดในแต่ละครั้งจบแล้ว ครูจะให้ผู้เรียนบันทึกเสียงเพื่อนำกลับไปฝึกซ้อมด้วยตนเอง โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนจดจำการบรรเลงและเทคนิคต่าง ๆ ให้มีความถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งจะทำให้การถ่ายทอดในครั้งต่อไปมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

จากข้อมูลด้านเนื้อหาสาระ สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดัง Figure 5

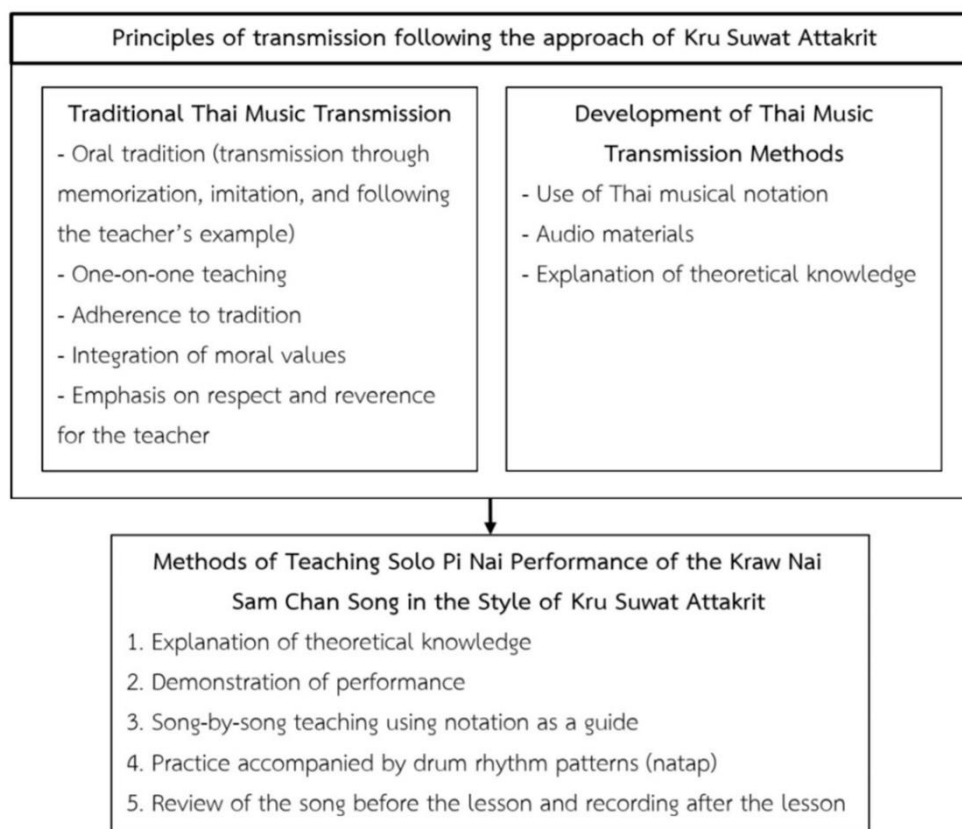

Figure 5 The Transmission of Kru Suwat Attakrit

Source: by author

4. ด้านบริบทที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด

4.1 สถานที่และสภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ จะใช้สำนักดนตรีไทยบ้านอรรถกฤษณ์เป็นสถานที่หลักในการถ่ายทอด เนื่องจากในเวลากลางวันสถานที่แห่งนี้สามารถใช้เสียงถ่ายทอดได้อย่างเต็มที่ เพราะเป็นความคุ้นเคยคุ้นชินของชาวบ้าน ประกอบกับการเป็นสำนักดนตรีไทย มีนักดนตรีและผู้สนใจมาขอรับการถ่ายทอดอยู่เสมอ ส่งผลให้บรรยากาศในการถ่ายทอดมีความเป็นมิตร เพราะทุกคนล้วนเป็นนักดนตรีไทยด้วยกันทั้งสิ้น โดยเฉพาะในการถ่ายทอดบทเพลงชั้นสูง ได้รับการยอมรับไว้วางใจจากครูว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน เป็นตัวอย่างแก่ศิษย์รุ่นต่อไป ซึ่งถือว่าการเสริมแรง เสริมกำลังใจ ทั้งผู้ที่กำลังรับการถ่ายทอดและลูกศิษย์คนอื่น ๆ ให้พัฒนาทักษะของตนเอง นอกจากนี้อุปกรณ์และเครื่องดนตรีไทยที่ใช้ประกอบการสอน

มีความสมบูรณ์ครบครัน รวมไปถึงการถ่ายทอดจำเป็นต้องมีผู้บรรเลงจังหวะหน้าทับกำกับด้วยเสมอ โดยผู้บรรเลงกำกับจังหวะหน้าทับในการถ่ายทอด คือ ครูวิฑูรย์ อรรถกฤษณ์ และเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญในการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของสถานที่และสภาพแวดล้อมในการถ่ายทอด นำเสนอเป็นแผนภาพได้ดัง Figure 6

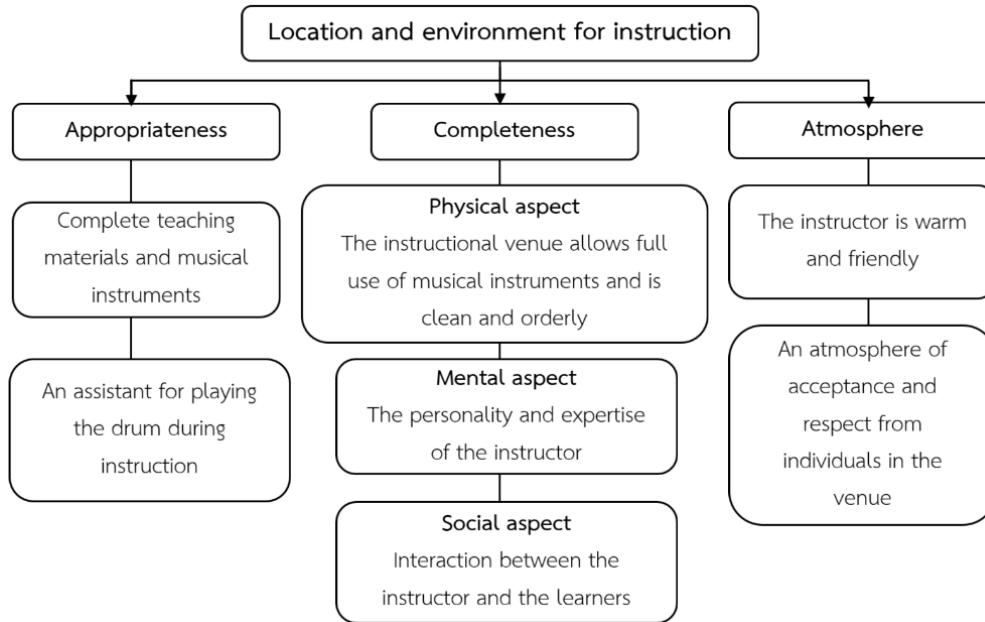

Figure 6 The location and environment for instruction

Source: by author

4.2 การวัดและการประเมินผล ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ มีการประเมินผลด้วยวิธีการสังเกตทักษะการบรรเลงของผู้เรียน โดยพิจารณาจากความแม่นยำในการบรรเลง ประกอบด้วย ความแม่นยำของทำนองเพลง ความแม่นยำของจังหวะ ความแม่นยำของระดับเสียง หากผู้เรียนยังไม่สามารถสามารถปฏิบัติได้ตามที่ครูต้องการ ครูจะให้คำแนะนำและสาธิตเป็นตัวอย่าง เมื่อสามารถปฏิบัติได้ตามที่ครูต้องการแล้ว ครูจะมอบหมายให้ผู้เรียนบรรเลงในงานต่าง ๆ เพื่อประเมินผลผู้เรียนในด้านการบรรเลงในสถานการณ์จริง นำเสนอเป็นแผนภาพได้ดัง Figure 7

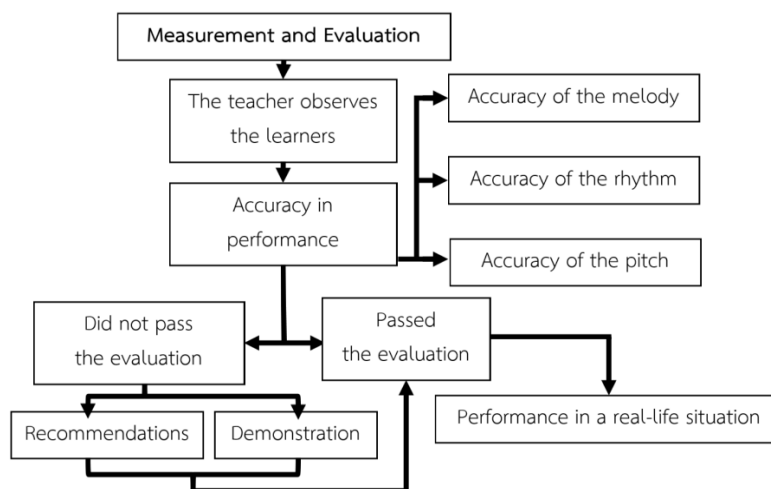

Figure 7 Measurement and Evaluation of students.

Source: by author

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

การอภิปรายผลแบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระ บริบทที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด ดังนี้

1. ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ จากการศึกษาพบว่า ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะปี่ใน ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้หลายประการ ได้แก่ ความมานะอดทนสาหะในการฝึกเรียนรู้ ครอบครัวยังเป็นนักดนตรีและสนับสนุนในการเรียนดนตรีของครู ทำให้ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ทุ่มเทกับการเรียนดนตรีไทยอย่างจริงจัง อีกทั้งยังได้รับการถ่ายทอดจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านดนตรีหลายท่าน เช่น เรียนพื้นฐานด้านดนตรีไทย ดนตรีสากล และการอ่านโน้ตดนตรีไทยจากครูฉวีล อรรถกฤษณ์ เรียนเดี่ยวฆ้องวงเล็กจากครูไพฑูรย์ จรรย์นาญย์ เรียนเครื่องเป่าไทยจากครูผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครูสมนึก บุญจำเริญ ครูฉัตรชัย สมานมิตร ครูพวน บุญจำเริญ เป็นต้น นอกจากนี้ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ยังได้ศึกษาเรียนรู้จากการสังเกต ครูพักลักจำวิธีการบรรเลงดนตรีไทย โดยเฉพาะปี่ใน จากการร่วมงานกับนักดนตรีเก่ง ๆ หรือรับฟังผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้ได้ฝึกฝนตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ เป็นบุคคลที่ได้คลุกคลีและเติบโตมาพร้อมดนตรีไทย ได้สัมผัสและเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบตัวต่อตัวและรูปแบบมุขปาฐะ ซึ่งเป็นวิธีการสอนดนตรีไทยแบบดั้งเดิม ทั้งยังได้พัฒนาการถ่ายทอดด้วยการนำความรู้เรื่องโน้ตดนตรีไทยมาปรับใช้ผสมผสานกับรูปแบบตัวต่อตัวและรูปแบบมุขปาฐะ ทำให้การถ่ายทอดรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการแบบมุขปาฐะเพียงอย่างเดียว

ความรู้ความสามารถของครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมานั้น มีความสอดคล้องกับ สงบศึก ธรรมวิหาร¹⁸ ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดดนตรีไทยไว้ว่า เดิมการศึกษาดนตรีไทยอาศัยความใกล้ชิดเป็นแรงจูงใจ อาจจะเริ่มจากบ้านที่ผู้ปกครองเล่นเครื่องดนตรีไทยได้ การได้ยินหรือเคยชินจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว นอกจากนี้ที่บ้านแล้ว ก็อาจจะเป็นสถานที่ใกล้บ้าน เช่น วัดที่มีดนตรีไทยบรรเลงในงานพิธีประเพณีต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน จะเห็นช่องทางว่านอกจากแหล่งภูมิปัญญาแล้วยังมีวงหรือครูดนตรีที่ใดบ้างก็จะได้เดินทางไปฝากตัวเป็นศิษย์ศึกษาหาความรู้ต่อไป และรูปแบบการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมนั้นสอดคล้องกับ ภูเดช ไพเราะ¹⁹ ที่กล่าวว่า รูปแบบการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบโบราณจะใช้การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ กล่าวคือในการที่ครูต่อเพลงให้แก่ศิษย์ ครูทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ศิษย์เลียนแบบทำตาม แล้วก็สืบทอดต่อ ๆ กันมาโดยมิได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ในระหว่างสอนดนตรีก็จะสอนเรื่องคุณธรรมไปด้วย เหมือนพ่อแม่สอน โบราณจึงให้ความรักเคารพครู ซึ่งการที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ นำความรู้เรื่องโน้ตดนตรีไทยและสื่อต่าง ๆ มาปรับใช้ผสมผสานกับการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมนั้น ถือว่าเป็นการพัฒนาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทย ทำให้การถ่ายทอดมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเนา เปี่ยมดนตรี²⁰ เรื่อง ปี่ใน : กระบวนการถ่ายทอดสำนักครูเหียบ คงลายทอง ที่ได้กล่าวถึงครูผู้ถ่ายทอดไว้ว่า ครูผู้ถ่ายทอดต้องหาวิธี เทคนิคต่าง ๆ และให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน

2. ผู้เรียน ในการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ มีลำดับขั้นตอนมากมาย เนื่องจากเป็นเพลงเดี่ยวขั้นสูงที่จะถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ภายในสำนักเพียงเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องผ่านการพิจารณาจากครูแล้วว่าเป็นผู้ที่มีภูมิรู้และทักษะการบรรเลง และมีความประพฤติดี เมื่อผ่านการพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ แล้ว จึงจะเข้าสู่ขั้นตอนการเริ่มถ่ายทอด ประกอบด้วย 1) พิธีกรรมครอบเดี่ยวกราวใน ซึ่งเป็นการบอกกล่าวเทวดาและรำลึกถึงครูต้นสายวิชา 2) การถ่ายทอดองค์ความรู้เดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สามชั้น

¹⁸ Sangobseuk Thamviham, *Thai Music*, 3rd ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2002). (in Thai)

¹⁹ Phuwadet Phairoh, "Models of Thai Music Transmission," interview by Sarawut Chungwatkhet, June 30, 2024.

²⁰ Sumnoui Piamdootree, "Peenai: Pipe Teaching Process of Master Thiap Konglathong School" (Master's thesis, Mahidol University, 2009). (in Thai)

จากข้อมูลด้านผู้เรียนที่ผู้วิจัยได้กล่าวมานั้น สอดคล้องกับ สงบศึก ธรรมวิหาร²¹ ที่ได้กล่าวว่า การเป็นศิษย์มีครูทางดนตรีไทยจะมีวิธีการเข้าฝากตัวเป็นศิษย์ ทั้งสำนักสามัญชนและราชสำนัก คือ จะเรียนกับครูคนใดต้องฝากตัวเข้าเป็นศิษย์ บ้างเรียกให้ว่าครูหรือครอบครู ตามขนบประเพณีอย่างเก่าที่ได้ปฏิบัติกันต่อมา และในส่วนที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ต้องการที่จะพิจารณาคุณสมบัติของผู้เรียนที่จะได้รับการถ่ายทอดนั้น สอดคล้องกับ ประเวช กุมุท²² ที่กล่าวว่า นักดนตรีที่ดีนั้น มีความสามารถในการบรรเลงอย่างเดียวยังไม่ได้ หากจะต้องมีจริยวัตรอันดีงามด้วย หากมองข้ามสิ่งนี้ไป ผลที่จะตามมาภายหลัง คือ ความไม่ดีพร้อม ขาดความนิยมทั้งในหมู่นักดนตรีด้วยกันและบุคคลนอกวงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล สนิทสันเทียะ²³ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวปี่ในเพลงกราวในสามชั้น ทางครูจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ และงานวิจัยของสกลพัฒน์ โคตรตันติ²⁴ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน ทางครูนิภา อภัยวงศ์ ที่กล่าวว่า เดี่ยวกราวใน ถือว่าเป็นที่สุดในการแสดงออกถึงความสามารถ ผู้ที่จะได้รับการถ่ายทอดจะต้องมีความสามารถด้านสติปัญญา ด้านทักษะปฏิบัติ และต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี จึงจะได้รับการถ่ายทอดจากครู และจะมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นก็คือ การตั้งก่านบอกกล่าวครูบาอาจารย์ต้นสายวิชาความรู้ และมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของนตพนันท์ เจริญ²⁵ เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวระนาดทุ้มเพลงกราวใน : กรณีศึกษา ครูอุทัย แก้วละเอียต ที่ได้สัมภาษณ์ครูดนตรีไทยในหลากหลายสำนักในเรื่องของการถ่ายทอดเดี่ยวกราวใน พบว่า เดี่ยวกราวในถือเป็นบทเพลงสำคัญสูงสุดในดนตรีไทย มีความหมายเชิงมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นบททดสอบความสามารถของผู้เรียน นักดนตรีที่ได้เรียนเพลงนี้ไม่เพียงต้องมีความรักในดนตรี แต่ยังต้องแสดงความขยัน ฝึกฝนตนเองจนฝีมือเป็นที่ยอมรับทั้งจากครูผู้สอนและในแวดวงดนตรี การเรียนเพลงเดี่ยวกราวในยังคงรักษาขนบธรรมเนียม เช่น การจัดพิธีบูชาครูก่อนเรียน โดยเตรียมขัน ผ้าขาว ดอกไม้ ธูปเทียน และเงินก่านล ซึ่งมี ความแตกต่างกัน คือ 6 บาท 100 บาท 106 บาท บางกรณีศิษย์อาจพิจารณาเห็นว่าควรเพิ่มเป็นเท่าทวี เพราะค่านี้นั้นเปลี่ยนไป เช่น จาก 100 บาท เป็น 1,000 บาท ซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การถ่ายทอดเพลงนี้เป็นกระบวนการที่เคร่งครัด ครูจะพิจารณาความตั้งใจ ความขยัน และฝีมือของศิษย์อย่างละเอียด ก่อนอนุญาตให้เรียนเพลงระดับสูงนี้ โดยเพลงกราวในไม่ได้เป็นเพียงบทเพลง แต่ยังแสดงถึงคุณค่าทางจิตวิญญาณและความประพฤติที่เหมาะสมของผู้เรียน ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะต้องมีความสามารถทั้งด้านสติปัญญา ทักษะการปฏิบัติ และความประพฤติดี เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมและความศักดิ์สิทธิ์ของเพลงนี้สืบไป สอดคล้องกับ ประชากร ศรีสาคร²⁶ ได้กล่าวถึงการตั้งก่านลไว้ว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยมีระเบียบที่ยึดถือมาแต่โบราณ การฝากตัวเป็นศิษย์ ผู้เป็นศิษย์จะต้องนำขันก่านล ประกอบด้วย ขันโลหะ ผ้าขาว ดอกไม้ ธูปเทียน เงินก่านล (โบราณใช้ 6 บาท) มากราบครูเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ตามขนบ ในเครื่องบูชาทั้ง 5 แฝงด้วยธรรมคุณทั้ง 6 ประการ ดังนี้

²¹ Sangobseuk Thamviharn, *Thai Music*, 3rd ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2002), 181-182. (in Thai)

²² Praveit Kumut, "Behavior of Thai Musicians," in *The 11th Thai Music in Higher Education at Thammasat University on December 23, 1978* (Bangkok: Ruenkaew Printing, 1978), 66. (in Thai)

²³ Chatchawan Sanitsanthia, "A Musical Analysis of Kru Jumniean Srithaipan's Kraw Nai Sam Chan for Pi Nai Solo" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2010). (in Thai)

²⁴ Sakolput Kottunti, "A Musical Analysis of Krawnai for Jakhay's Solo by Kru Nipa Apaiwong" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2011). (in Thai)

²⁵ Nottanunti Charoen, "A Musical Analysis of Krawnai for Ranadthum Solo: A Case Study of Kru Uthai Keolaiad" (Master's thesis, Chulalongkorn University, 2009). (in Thai)

²⁶ Prachakon Srisakon, "Six-Baht Ritual Fee: Six Virtues of Dhamma," *Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University* 4, no. 2 (September 2017 - February 2018): 30-37. (in Thai)

1) สวากขาโต ภควตา ธัมโม 2) สันติภูมิโก 3) อกาลิโก 4) เอหิปัสสิโก 5) โอปนยิโก 6) ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ เพื่อเป็นคำสอนแก่ครูและศิษย์ให้มีใจนอบน้อมต่อพุทธศาสนาอันจะส่งผลให้รู้ถึงความกตัญญูที่ศิษย์พึงมีต่อครู

3. เนื้อหาสาระ จากการศึกษาพบว่า หลักการถ่ายทอดเดี่ยวปีโน เพลงกราวโน สามชั้น ใช้หลักการสอนแบบผสมผสานระหว่างการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมและเพิ่มเติมการใช้สื่อประกอบการถ่ายทอด เช่น การใช้โน้ตดนตรีและสื่อดิจิทัล (ไฟล์ MP3 เดี่ยวปีโน เพลงกราวโน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ได้สืบทอดมา) ทำให้การถ่ายทอดมีความรวดเร็ว ยิ่งขึ้นกว่าการถ่ายทอดดนตรีไทยแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว สำหรับวิธีการถ่ายทอดนั้น ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ต้องการให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ โดยวิธีการถ่ายทอดประกอบด้วย 1) องค์ความรู้ภาคทฤษฎี ได้แก่ สายการสืบทอด โครงสร้างของบทเพลง ทักษะในการบรรเลง 2) การสาธิตการบรรเลง 3) การถ่ายทอดแบบต่อเพลงโดยใช้โน้ต 4) การฝึกซ้อมพร้อมทั้งจังหวะหน้าทับกลอง 5) การทบทวนบทเพลงก่อนเรียน และบันทึกเสียงหลังเรียน นอกจากความรู้ด้านทฤษฎีและด้านทักษะปฏิบัติ ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะได้ทราบถึงลำดับและเทคนิควิธีการในการถ่ายทอด ซึ่งเป็นส่วนที่จะส่งผลต่อการถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์ในรุ่นต่อไป

เนื้อหาสาระในการถ่ายทอดเดี่ยวปีโน เพลงกราวโน สามชั้น ตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมานั้น สอดคล้องกับ มนตรี ตรโมท²⁷ ที่กล่าวถึงนักดนตรีที่ดีไว้ว่า นักดนตรีทุกคนควรมีทั้งฝีมือในด้านทักษะการปฏิบัติและองค์ความรู้ของตนดี เพราะจะทำให้การบรรเลงเกิดความไพเราะ ตลอดจนสามารถที่จะอธิบายและสั่งสอนให้แก่ลูกศิษย์เพื่อสืบทอดต่อไป และมีความสอดคล้องกับการพัฒนาด้านทักษะพิสัยของเดวิส²⁸ ที่มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ชั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิต และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ และมีความสอดคล้องกับการสอนทักษะดนตรี 7 ประการของณรุทธ์ สุทธจิตต์²⁹ ได้แก่ 1) เสียงก่อนสัญลักษณ์ แต่สามารถใช้สัญลักษณ์ก่อนเสียงได้ หากเรียนรู้อย่างดีแล้ว 2) ความถูกต้องและความไพเราะ 3) ความมีดนตรีการหรือความรู้ทางทฤษฎีดนตรี 4) ทักษะการฝึกซ้อม 5) ทักษะการแสดง 6) การประเมินผลตนเอง 7) การแก้ไขปรับปรุงและการพัฒนาทักษะ

4. ด้านบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอด ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

4.1 สถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานที่ควรใช้เสียงเครื่องดนตรีได้อย่างเต็มที่และมีสื่อในการสอนที่ครบครัน ได้แก่ ปีโน กลองสองหน้า ฉิ่ง โน้ตเพลง สื่อดิจิทัล (ไฟล์ MP3 เดี่ยวปีโน เพลงกราวโน สามชั้น ทางที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ได้สืบทอดมา) ตลอดจนควรมีผู้บรรเลงกลองสองหน้าในขณะถ่ายทอด นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมก็เป็นส่วนสำคัญ หากในการถ่ายทอดมีบรรยากาศที่มีความเป็นมิตรและผู้ได้รับการถ่ายทอดเป็นจุดสนใจว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ ถือเป็นการเสริมแรงทางบวกอีกทางหนึ่ง จะทำให้การถ่ายทอดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สถานที่และสิ่งแวดล้อมในการถ่ายทอดเดี่ยวปีโน เพลงกราวโน สามชั้น มีความสอดคล้องกับ วิชานา อับดุลเลาะและวุฒิชัย เนียมเทศ³⁰ ที่ได้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 : แนวทางในการปฏิบัติ ไว้ว่า การจัด

²⁷ Montri Tramot, 1938, cited in Patanee Promsombat, ed., *Thai Musicology Lecture Notes* (Bangkok: Chuan Phim Publishing, 2002), 115-117. (in Thai)

²⁸ Tisana Khemmani, *The Science of Teaching* (Bangkok: Darnsutha, 2009), 39-40. (in Thai)

²⁹ Narutt Suttachitt, *Music Education: Principles and Essence*, 10th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018), 3-7. (in Thai)

³⁰ Wisana Abdulloh and Wuttichai Niemted, "Arrangement of Learning Environment to Promote Learning Skills in the 21st Century 'Concept Theory and Practice,'" *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences* 7, no. 2 (July-December 2020): 227-246. (in Thai)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ ควรมีการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทุกพื้นที่ที่สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 2) ด้านจิตวิทยา ควรคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน ทั้งปัจจัยทางบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นทางบวกให้แก่ผู้เรียน และควรตระหนักถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4.2 การวัดและประเมินผล ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ มีลักษณะที่จะประเมินผู้เรียนตลอดระยะเวลาการถ่ายทอดซึ่งมีลักษณะวิธีการเช่นเดียวกับการประเมินการสอนดนตรีไทยแบบดั้งเดิม ไม่มีเครื่องมือ หรือขั้นตอนการประเมินที่ชัดเจน ใช้วิธีการสังเกตการบรรเลงของผู้เรียน แนะนำในข้อที่ควรปรับปรุง และสาธิตให้เห็นเป็นแบบอย่าง การประเมินผลในลักษณะเช่นนี้ จะทำให้ครูและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้ครูเห็นพัฒนาการของผู้เรียน เปรียบเสมือนการทดสอบผู้เรียนตลอดเวลา การประเมินผลเช่นนี้ ทำให้ผู้สอนรับรู้ได้อย่างชัดเจนว่ากระบวนการในการถ่ายทอดสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ต้องปรับวิธีการสอนหรือควรเน้นย้ำเพิ่มเติมอย่างไร นอกจากนี้ ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ออกแสดงในงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการวัดประเมินผลในลำดับสุดท้าย และเพื่อสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน

ในการวัดและประเมินผลตามแนวทางครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ สอดคล้องกับ ญรัทธิ์ สุทธิจิตต์³¹ ที่กล่าวว่า การวัดประเมินผลสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) การวัดประเมินผลระหว่างการสอนเพื่อจะทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียน 2) การให้ผู้เรียนแสดงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนในภาพรวมทั้งหมด นอกจากนี้ การที่ครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ หาโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงในสิ่งที่ถ่ายทอด สอดคล้องกับหลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลที่มีความเหมาะสมกับการถ่ายทอดดนตรีไทย เนื่องจากในการประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนเอง คือ การประเมินการปฏิบัติงาน (Performance Assessment) เป็นรูปแบบการประเมินโดยการทดสอบทักษะความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยประเมินผ่านการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรมในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการถ่ายทอดเดี่ยวปี่ในเพลงอื่น นอกเหนือจากเพลงกราวใน
2. ควรนำองค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้กับผู้เรียนที่มีพื้นฐานการบรรเลงปี่ในอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว การนำแนวทางไปใช้ในการถ่ายทอด ควรศึกษาอย่างละเอียด และครูผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจในบทเพลงที่จะถ่ายทอด หรือศึกษาจากแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินการสอนมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด
3. การเดี่ยวปี่ใน เพลงกราวใน สะท้อนความสำคัญของการสืบทอดมรดกดนตรีไทยที่มีเอกลักษณ์ ปัจจุบันยังคงใช้ในงานที่ต้องการแสดงศักยภาพนักดนตรี การเรียนการสอน และงานอนุรักษ์ มีการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีถ่ายทอดให้เข้าถึงง่ายยิ่งขึ้น แต่ยังคงเผชิญปัจจัยที่ส่งผลต่อการสืบทอด เช่น ความสนใจของคนรุ่นใหม่ และการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ควรค่าแก่การบันทึก เผยแพร่ ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นถึงคุณค่าของบทเพลง

³¹ Narutt Suttachitt, *Music Education: Principles and Essence*, 10th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018), 265-271. (in Thai)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลการถ่ายทอดการบรรเลงปี่ในและเต๋ยวปี่ในจากครูสุวัฒน์ อรรถกฤษณ์ ในบทเพลงอื่น ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษา รวบรวมองค์ความรู้ในการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูหรือสำนักต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญของศาสตร์ด้านดนตรีไทย

Bibliography

- Abdulloh, Wisana, and Wuttichai Niemted. "Arrangement of Learning Environment to Promote Learning Skills in the 21st Century 'Concept Theory and Practice.'" *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences* 7, no. 2 (July-December 2020): 227-246. (in Thai)
- Attakrit, Suwat, Direk Attakrit, and Vitool Attakrit. *Pi Nai Musical Notes*. N.p., 2020. (in Thai)
- Chaiseri, Phichit. *The Composition of Thai Classical Music*. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2013. (in Thai)
- Charoen, Nottanunti. "A Musical Analysis of Krawnai for Ranadthum Solo: A Case Study of Kru Uthai Keolaiad." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2009. (in Thai)
- Hunsuwan, Keattirat. "A Musical Analysis of Krawnai Sam Chan for Jakhay Solo Mr. Siwasit Nilsuwan." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2011. (in Thai)
- Khemmani, Tisana. *The Science of Teaching*. Bangkok: Darnsutha, 2009. (in Thai)
- Kosol, Chaiwut. *The Essence and Practice of the Pi Nai*. Songkhla: Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University, 2006. (in Thai)
- Kottunti, Sakolput. "A Musical Analysis of Krawnai for Jakhay's Solo by Kru Nipa Apaiwong." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2011. (in Thai)
- Kumut, Pravet. "Behavior of Thai Musicians." In *The 11th Thai Music in Higher Education at Thammasat University on December 23, 1978*, 65-69. Bangkok: Ruenkaew Printing, 1978. (in Thai)
- Maithong, Ronnarit. "Transmission of Ranad Ek Performance by Kru Boontham Khongsap." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2018. (in Thai)
- Noinit, Samarn. *Understanding Thai Rhythm, Understanding the Heart of Music*. Nonthaburi: Infinite Media, 2010. (in Thai)
- Numpranee, Nuttida. "The Process of Teaching Khim 'Lao Phaen Song' of Lhuang Praditpirho (Sorn Silapabunleng): A Case Study of Chanok Sagarik." Master's thesis, Mahidol University, 2016. (in Thai)
- Phairoh, Phuwadet. "Models of Thai Music Transmission." Interview by Sarawut Chungwatkhet, June 30, 2024.
- Phatthanaruangrak, Nattarin. "Transmission of Thai Music by Kru Samruay Premjai." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2018. (in Thai)

- Piamdontree, Sumnoui. "Peenai: Pipe Teaching Process of Master Thiap Konglathong School." Master's thesis, Mahidol University, 2009. (in Thai)
- Promsombat, Patanee, ed. *Thai Musicology Lecture Notes*. Bangkok: Chuan Phim Publishing, 2002. (in Thai)
- Sanitsanthia, Chatchawan. "A Musical Analysis of Kru Jumniean Srithaipan's Kraw Nai Sam Chan for Pi Nai Solo." Master's thesis, Chulalongkorn University, 2010. (in Thai)
- Sobrer, Anan. "Roles and Functions of the Pi in Thai Music Ensembles." In *History and Development of the Thai Pi*, Edited by Sugree Charoensook, 43-45. Nakhon Pathom: Por Samphan Printing Services, 1990. (in Thai)
- Sowat, Boonchuay. "How to Play the Pi Effectively." In *History and Development of the Thai Pi*, Edited by Sugree Charoensook, 46-57. Nakhon Pathom: Por Samphan Printing Services, 1990. (in Thai)
- Srisakon, Prachakon. "Six-Baht Ritual Fee: Six Virtues of Dhamma." *Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University* 4, no. 2 (September 2017 - February 2018): 30-37. (in Thai)
- Suttachitt, Narutt. *Music Education: Principles and Essence*. 10th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2018. (in Thai)
- Suwannakam, Mano, ed. *Rajamangala Journal for 33th Graduation Ceremony on August 19-23, 2019*. Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi, 2019. (in Thai)
- Thamviharn, Sangobseuk. *Thai Music*. 3rd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2002. (in Thai)
- Tramot, Montri, and Wichian Kultan. *Listening and Understanding to Thai Song*. Bangkok: Thai Kasem, 1980. (in Thai)
- Tramot, Montri. *Musical Terminology*. Phra Nakhon: Phrachan, 1964. (in Thai)
- Tramot, Montri. *Thai Music by Montri Tramot*. Bangkok: Thai Watana Panich, 1995. (in Thai)